

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 18. De Sanato Paralytico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

ta ac obedientia Patrum, consiliis quoque spiritualium virorum debuerant commisisse.

Nemo ergo eum se videt nec omnia reliquisse, centuplum non accepisse miretur. Pretiosa siquidem divina consolatio est, nec omnino tribuitur admittentibus alienam.

In saeculo Esau qui dixisti, num unam tantum benedictionem habes Pater? Melius erat dicere eum Propheta: unam petii à Domino, hanc requiram.

Indignus benedictione caelesti convincitur, qui aliud sibi refugium parat, si forte eam non obtinere contingat.

Certum omnino sit, aut nunquam eum omnia reliquisse, aut ipsum deseruisse centuplum quod accepit.

Si insanum est centuplum nolle recipere: velle relinquere, plusquam insanum iure censetur.

Non est unde causetur qui eiusmodi est, tanquam in eo videatur irritum verbum Domini aut evacuata promissio.

Filiis Israel, donec terram promissionis intrarent, in deserto manna non defuit.

Manna est absconditum quod in Apocalypsi Ioannis victori promittitur. Novum nomen est quod nemo scit nisi qui accipit.

An non centuplum habet omnium qui impletur Spiritu S. qui Christum habet in pectore?

Hoc centuplum adoptio filiorum est, libertas primitiva Spiritus, delicia Charitatis, gloria conscientia, regnum Dei quod intra nos est, Gaudium in Spiritu Sancto, non modo in spe gloria, sed etiam in tribulationibus.

Hae virtutes ex alto qua Andream fecit amplecti crucem, Laurentium videre carnificem, Stephanum pro lapidantibus flectere genua ad orationem.

Hac illa pax quam reliquit Christus quando dedit & suam. Hac gratia devotionis, & unctis docens de omnibus quam expertus novit, in expertus ignorat, quoniam nemo scit nisi qui accipit.

Probari libet an haec ita se habeant. Cras profecto respondebit ei iustitia sua, qui id studio quaesierit.

D O M I N I C A DECIMA OCTAVA. DE SANATO PARALYTICO QVI PER TECTI TEGULAS SUMMISSUS EST.

Ecce offerebant ei Paralyticum iacentem in lecto. Matth. 9.

VERITATES PRACTICAE.

SEX in prima parte de hoc Evangelio iam habentur, tota Hebdomada quarta post Epiphaniam, quae cum progressus spiritualis per tres perfectionis acquirendae vias, compendiosam quandam contineant formam, ut ibidem fusius declaratur, apte his aliunde sex aliis consequentes addentur.

Qui non gradatim procedit in via virtutis; non in via virtutis incedit, sed vitii.

In 3. parte, Feria 5. infra Hebdomadam quartam post Pentecosten.

Ne dicas, sufficiens mihi sum.

In 1. parte, ubi & alia coniunguntur affines singulis Feriis infra Hebdomadam 3. post Epiphaniam.

Sunt verò plures quae huc etiam commodè transferri possunt, siue respicias iacentem in lecto Paralyticum qui ab aliis propterea portabatur, ut offerretur Christo; siue audias Christum Dominum de remissione peccatorum agentem cum Phariseis & cum ipso Paralytico.

Confide fili.

Vera fiducia confidenti nunquam infida.

In 2. parte, Feria 3. infra Hebdomadam 4. post Pascha.

Quid

Quid cogitatis mala in cordibus vestris?

Minimum culpæ malum majus est quolibet pœnæ malo.

Inordinatio cordis quantumcunque parva, majus est malum inordinati-
one corporis quantumcunque ma-
gna.

In 2. parte, Feria sexta infra Hebdomadam primam post Pascha: Et Sabbato infra Hebdom. tertiam, paucis quibusdam mutatis terminis.

In tertia item parte, Sabbato infra Hebdom. decimam.

Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit & abiit in domum suam.

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit inobedienciæ.

Feria 4. infra Octavam Ascensionis Domini, Quod sanati corporis erat iudicium, ferre lectum à quo ferebatur; hoc idem est sanati animi, si regat appetitum à quo regebatur.

SIC sancti Patres referunt ad appetitum coercendum, quod hic de sublato in humeros lecto legitur factum à sanato Paralítico, ut videtur in ea Hebdomada primæ partis infra Hebdomadam 4. quam supra videndam monuimus circa hoc miraculum, præferimusque Fer. 4.

Ratio verò propositæ Veritatis est, quod sanitas corporis & animi est ordinata temperatura partium. Sed tunc est solum ordinata temperatura partium animi, cum animus seu Ratio regit appetitum. Quod cum per se sit planum, tum hic unus modo sufficiat S. Leo. Agnoscat, inquit, rationalis animus, majores delicias menti datus esse quam carni. Et cum audit sibi per Spiritum Sanctum dici: Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere, intelligat sibi contra omnia quæ sensibus corporeis blandiuntur, Temperantia faciendam esse virtutem, per quam dum exterioris hominis voluptas minuitur, sapientia interioris augetur. Et paucis interjectis, quia cum caro concupiscens adversus Spiritum spirituali cupiditate superatur, libera obtinetur sanitas & sana libertas: ut & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio. Quod Hayncusue Pars quarta.

& alibi repetens sub aliis nominum symbolis: Sunt, inquit, in terra nosmetipsos multa cæramina, & aliud caro adversus Spiritum, aliud adversus carnem Spiritus concupiscit. In quâ dissensione si cupiditates corporis fuerint fortiores, turpiter animus amittet propriam dignitatem, & sanitatem, & perniciosum erit eum servire, quem decuerat imperare. Si autem mens Rectori suo subdita, & supernis muneribus delictata, terrena voluptatis incitamenta calcaverit & in suo mortali corpore regnare peccatum non siverit, ordinatissimum tenebit ratio principatum, & munitiones ejus nulla spiritualium nequitiarum labefactabit illusio: quia tunc est vera pax hominis, & vera libertas quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præside gubernatur. Quod etiam spectant illa ejusdem: Præceptis Apostolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac spiritus: ut castigatis colluctationibus quæ sunt inter utramque substantiam, animus quem sub Dei gubernaculis constitutum corporis sui decet esse Rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem.

Serm. 1. de Quad.

Serm. 4. de Quad.

Præter has autem Veritates quæ aliunde depromuntur; una est maximè propria loci hujus ad verba Christi Domini: Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Quod enim Christus sic primò de peccatis agat cum illo viro qui unam corporis sanitatem videbatur exposcere, hoc planè docet, hanc primam ejus & præcipuam erga nos esse curam, ut quod malorum extremum est omnium, & causa cæterorum, peccatum, penitus tollat, nosque simul in idipsum cum illo conspirantes, primam hanc inter cæteras curam statuamus. nihil ut planè sit non modo ex temporalibus sed neque ex spiritualibus studiis & curis, quod æquè procuremus, ac illam peccati fugam. Rei totius cardo vertitur in illa prima vel primaria cura; quamobrem non potuit aptius exprimi Veritas, quam si univèrsim asseratur:

Nulla nisi primaria satis esse potest cura de peccatis evitandis.

RATIO EST, Quod nulla satis esse potest cura de peccatis evitandis nisi quæ suo modo respondeat cura, quam Christus Dominus de his habet expellendis. Sed nulla est quæ huic respondeat, nisi sit primaria. Ergo & nulla nisi primaria satis esse potest de peccatis evitandis cura, quam propterea necesse est omnino adhibere.

K I. PUN,

Serm. 4. de Quad.

I. PUNCTUM.

D primam propositionem, tria hic paucè attinguntur quæ fufius explanari possent. Primum est quod quando duæ causæ sive inanimæ, sive animatæ simul concurrunt ad unum effectum, quarum una nihil agit nisi prout est mota ab alia, sic causa mota debet aptè convenire cum movente seu motrice, ut nisi aptè conveniat, nihil efficiat. Nam ut in corporibus globisque cælestibus, inquit S. Ignatius, in ea quam de obedientia, scripsit Epistola, ut alius alium afficiat moventis, requiritur, ut certa quadam convenientia & ordine inferior orbis superiori subjiciatur: sic in hominibus cum aliorum alterius auctoritate movetur quod per obedientiam fit, oportet ut is qui ab alterius nutu pendet, subserviat & obsecundet, ut virtus ab imperante ad eum derivetur & insuat.

Secundum est, quod cum in omnibus tum præsertim in expellendis peccatis, duæ simul hæ dicuntur causæ concurrere, divina Christi gratia, & humana nostra voluntas: Nihil hæc planè potest sine illa: sed neque illa facit quidquam sine ista. Unde hæc geminatæ in Scripturis utrimque voces: *Convertite nos Domine ad te, & convertemur. Et Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*, quia sic videlicet, ut ait Tridentinum, *libertatis nostræ admonemur, & Dei nos gratia præveniri consistemur.*

De proinde quod tertium est, nisi nostra voluntas in hoc tam ponderoso negotio rectè conveniat cum Christo Domino, nihil profusum efficiet. Omnes isti ambulantes fraudulenter, ac & ferrum univèrsi corrupti sunt, inquit Prophetæ. *Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum, frustra conflagavit conflagator, malitia enim eorum non sunt consumpta. Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projecit illos.* Stupenda ceterè verba, sed valde apta ut intelligamus quòd sicut aurum vel argentum quæ in conflagatorium purganda conjiciuntur, si foris non sunt purgata, inde provenit quòd non sint aptè disposita cum plumbo seu vivo argento quo nunc conflagatores utuntur: sic cum malitiæ peccantium non sunt consumptæ, non aliunde est quàm quòd peccantes non aptè conveniant cum illa gratia qua traherentur à peccato commisso vel committendo, unde & sensim reprobantur quia deseruntur ab illa gratia, & de-

fertis quid aliud frequentius accidit quàm quòd ait Apostolus: *Proficiens in pejus errantes, & in errorem mittentes?* 2. Tim.

II. PUNCTUM.

SED nulla est cura, nisi primaria, qua satis aptè conveniat cum Christo Domino

Tria hic etiam consequenter enodanda essent. Primum quæ sit cura primaria, nempe illa quæ vehementius & ante omnia seu præ cæteris omnibus curis & studiis circa illud versatur cujus est cura, quantæcumque sint aliæ seu aliarum rerum curæ, si foris simul concurrant cum prima, tunc illi cedent; nec aliter prima seu primaria poterit dici nisi quatenus illi cedent aliæ quæ secundariæ propterea nuncupantur, quod non nisi post primam moventur. Sic avaro prima cura est cumulandæ pecuniæ; sic ambitioso & aliis quod quisque carius habet, hoc primum illis est curæ. *Voi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Math.

Secundo, magna est profusum in agendo differentia primariæ curæ cum reliquis. Nam: quod quis curat primariò, non tantum illud vehementius, & ante alia id procurat, sed ita vehementer procurat, ut si non possit peragi nisi cum aliarum detrimento rerum, consentiat potius huic rerum detrimento, quàm de sua prima remittat curam. Unde S. Bernardus contra illos qui primam in scientia sibi comparanda ponebant curam, cum aliquo etiam religionis & conscientie dispendio: *Sis tanto, inquit, studio & sollicitudine quæreretur conscientia quanto scientia; & citius apprehenderetur, & ut illius retineretur: Quali diceret, si ex æquo saltem illæ curæ moverentur, & scientiæ & conscientiæ, tunc posset tolerari: sed cum prima sit cura scientiæ, vergit in detrimentum conscientiæ, quod ceterè damnosum est.*

Tertiò denique, nisi primaria nostra sit cura cum Christo in evitandis peccatis, nulla erit sufficiens, nulla satis apta & conveniens ad hunc effectum dici potest, quia, cum, ut primò diximus, cura Christi circa peccatum expellendum sit omni modo primaria, profectò nisi sit omnino nostra talis, non illi respondebit, tantoque intervallo simul inter se discrepabunt illæ curæ quanto primaria & secundaria, quod ceterè intervallum tantum refert ad effectum, ut vix ullus propterea producat; vix ullus peccatum fugiat quanto esset affectu & effectu fugiendum.

Nam

Nam pro sua Christus prima cura vellet postponi omnia, pecuniam, famam, honores, vitam comoda & ipsam vitam: hoc enim diximus esse proprium primæ curæ ut sibi subiciat cætera: Jam verò ex hominibus cui tantum in fugiendo peccato cura erit secundaria, non sic postponet omnia, non sic famam aut opes aut vitam, aut illud denique cuius potiore habet curam: sicque fiet ut nihil fiat, nihil enim fiet nisi peccatum evitetur, sæpè autem non evitatur nisi cum aliqua bonorum jactura temporarium, inquam homo jacturam nunquam consentiet, si pluri ducatur abundare bonis, quam catere peccatis; si potior cura sit homini suæ pecuniæ, quam suæ conscientie, non fiet quod Christus ab illo præcedit homine, non evitabitur peccatum quod evitari non potest, nisi potior habeatur cura conscientie quam pecuniæ.

Matth. 5. Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te, expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam; Hæc est prima Christi cura de peccato evitando, à qua tantum distat illa hominis quæ est tantum secunda cura, quantum distat, erueret sibi oculus, vel non erueret, scandalizari vel non scandalizari, ad vitam ingredi vel in gehennam mitti. Nam quòd prima Christi cura vellet erui oculus, non vult secunda hominis; nollet quidem homo scandalizari, nollet peccare, nollet detrimentum in anima pati: sed non simul cum oculi detrimento, non simul cum jactura pecuniæ, licet ea jactura sit aliquando necessaria: talis est enim natura primæ vel secundæ cuiuspiam rei curæ, ut quod prima vellet perdi, nollet secunda: vel quod secunda vellet lucrum, nollet prima. Quantum autem illa distent, quis non videt? Quanti portò ista distantia sit impedimenti ad effectum qui est peccati fuga, quis non intelligit? Cum præcipue non evitatur peccatum nisi eruto prius oculo, quem sibi non patietur erui, qui primam evitandi peccati curam sibi non statuerit. Quam obrem liquèdè Christus Dominus: *Qui non est mecum contra me est, & qui non colligit mecum, dissipat.* Et Propheta: *Namquid ambulans duo pariter, nisi convenerit eis?*

III. PUNCTUM.

NULLA ergo nisi primaria satis esse potest cura de peccatis evitandis, Quia nulla satis

esse potest, nisi quæ Christi curæ conveniat & respondeat, nulla autem ei conveniat nisi primaria, cum talis in illo semper extiterit ex quo genus humanum in humana natura curare coepit. Hoc est primum quod venturus in mundum sibi proposuit, *peccata tollere.* Hoc est quod ei nomen Jesus indidit: Hoc est quo à Joanne agnitus est, & quo agnoscendum nobis fecit: *Eccce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* Mirum certè cum tanta dici possent de Christo quibus à suo Præcuratore magnificentius prædicari potuisset, hoc unum cæteris tacitis declaratur, *Quod tollas peccatum mundi.* Sed nihil poterat dici excellentius; quia hic est ejus incarnati primarius finis, hoc ejus principale munus & officium; hæc illius officii prima est cura. Nihil autem excellentius de quoquam dixeris quam quod attingit primam ejus officii partem. Noverat ille sanctus Præcurator, noverat sua ipsius experientia, suo ipsius ingenti bono, quid primò acturus in mundum venisset mundi Salvator, quidve primò is ageret in animos nostros; nam cum uterque maternis adhuc contineretur claustris, Christus quidem in sinu Beatissimæ Virginis Matris, Joannes autem in utero matris Elizabeth cum originali sua culpa: venit fecunda Virgo ad fecundam sterilem, venit infans Jesus ad infantem Joannem, & primum quod Jesus erga homines opus operatus esse agnoscitur, fuit illa culpæ remissio, fuit illa Joannis sanctificatio.

Deinde verò quid est quod primum inter homines egit aut prædicavit? Nonne hoc unum, *Pœnitentiam?* Quæ porò Sacramenta instituit, quorundem fide instituit, nisi ut per illa remitteretur peccatum? Denique ne ab hodierno Evangelio discedas longius, quod erat vel maxime de Christo audiendum & credendum omnibus, ipsum esse Deum, quo tandem evidentiori signo id demonstravit quam remittendo peccatum? *Ve sciat is, inquit, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico, surge, tolle lectum tuum & vade in domum tuam. Et surrexit & abiit in domum suam.* Quali diceret Dominus, sicut videtur hoc miraculo me verè peccata remittere, ut intelligite me verè Deum esse cum peccata remitto. Hoc est signum divinitatis meæ, quod est humanitatis insigne. *Hic est fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum*

primus ego ſum, inquit Apoſtolus: ſed ideo miſericordiam conſecutus ſum, ut in me primò oſtenderet Chriſtus Jeſus omnem patientiam, ad informationem illorum qui credituri ſunt illi, in vitam æternam. Id eſt, in hoc præcipuè Chriſtus ſe inſignem mundo fecit quod me à peccatis convenerit, nam inde homines cum Optimum Maximum noſſe poterunt qui talem à peccatis hominem revocarit.

Hoc eſt quod ipſe Dominus tanquam certiffimum Apoſtolatus inſigne, ſuo item Apoſtolo commendabat; *Eripiens te de populo & gentibus in quas nunc ego miſſo te, aperire oculos eorum, ut converſantur à tenebris ad lucem, & do poteſtate Satana ad Deum, ut accipiant remiſſionem peccatorum.* Hoc primum ad quod te miſſo, & propter quod te Apoſtolum conſtituo.

Coloſſ. 1. In quo, & laboro, inquit, certando ſecundum operationem ejus quam operatur in me, in virtute.

Sic planè nobis eſſet collaborandum, ſic pari gradu & animo ambulandum, ſic pari cura & ſtudio vigilandum, *Vigilate mecum; Sic non vigila veris, veniam ad te tanquam fur: Quid eſt ſi non vigila veris niſi quantum ipſe eſt ſolicitus, tu non minorem ſolicitudo adhibeas, prout jam antea manifeſtè ſignificaverat: Indicabo tibi, o homo, quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à te; utique ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Proh quantum alioquin probrum & damnatum! Hinc tota peccantium perniciès & damnatio; vix ullus eſt qui non aliqualem adhibeat*

Mich. 6.

HAC HEBDOMADA, proponitur parabola de otioſis Operariis in vineam conductis, ex Matthæi vigefimo capite. Tùm quæ habentur Joannis ſeptimo de invitato à ſuis Domino ut manifeſtaret ſe mundo, veniretque Jerofolymam ad diem feſtum ſcenopegia, ſeu Tabernaculorum. Tunc quidem Chriſtus ire noluit quo rogabatur apparatu: ſed quaſi tantum in occulto cùm jam dies feſti celebrarentur, in urbe adfuit & multa in Templo docuit unde ad tempus rectè collocandum, ac dirigendas in Divinum beneplacitum quotidianas noſtras actiones valde inſtruimur.

curam & vigilantiam, ſed quia vix ullus eſt, qui qualem oportet, adhibeat; ſic nullus peccandi finis & modus. *Si dixerimus, quoniam ſocietatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus, ſicut & ipſe eſt in luce, ſocietatem habemus ad invicem; Quasi diceret, non aliter ſumus conjuncti, quam ſi velut in luce ſimul vigilemus, & eodem conſpiremus. Quando cuique eſt plus propenſionis in vitium aliquid, tantò illi Chriſtus plus invigilat, & tantò ipſi vitioſo plus, errè eſſet invigilandum. Sed contrà evenit, nullibi ſegnius quam ubi Chriſtus vigilantior: quæ morbi gravitate Chriſtus excitatur ad majorem curam, eadem provocatur infirmus ad minorem. Hæc eſt enim noſtra major Infirmas, Infirmatatem noſtram ignorare nec velle ſcire, ne curetur;*

Vide in 1. parte, Feria 5, infra Hebdomadam 6. poſt Epiphaniam; ubi expreſſa hæc agitur Veritas:

Quod gravius in te eſt malum, hoc minus vis ſanari.

Vide & Epistolam paræneticam S. Eucherii, unde ex multis hæc pauca ſatis apta tali argumento. *Primas apud nos curas qua prima habentur, obtineant, ſummasque ſibi ſolicitudo partes, qua ſumma eſt, vindices: hæc nos occupet in præſidium ſui jam non plane prima, ſed ſola omnia vincat, eo ſtudio quo præcedis omnia.*

FERIA

FERIA SECUNDA.
DE OTIOSIS OPERARIIS.

Quid hic statis tota die otiosi? Ite & vos in vineam meam.
Matth. 20.

De hac parabola fusè in 2. parte, Dominica septuagesimæ. Quò etiam referri potest quæ hic duplex uno brevi complexu proponitur

VERITAS PRACTICA.

Nihil est magis nostrum quam tempus,
Et nihil est minùs nostrum.

I. PUNCTUM.

DE PRIMA VERITATIS PARTE.

RATIO primæ partis hæc est, quod nihil sit magis nostrum quam quod profusus pendet à nobis nullo prohibente; quid clarius?

Sed nihil est quod magis à nobis pendeat nullo prohibente quam tempus, si velimus eo rectè uti. Nam quidquid cogamur facere, possumus illud semper cum Dei Gratia dirigere in rectum finem, sive ut placeamus Deo, sive ut dissolvendis peccatis satisfaciamus, sive ut cumulandis æternis laboremus bonis. Unde Sapientis: *Non impediaris orare semper, & ne virearis usque ad mortem justificari, quoniam merces Dei manet in æternum.* Id est, hoc tibi planè liberum est semper orare, saltem mente, saltem intentione dirigendo tuum opus in bonum finem: sic enim ex quocunque opere tibi thesauros gratiarum & æternæ futuræ gloriæ colliges, nec veteri debes, ne aut deficiat labori merces, ne aut mercedi labor supersit, nam laboratur æternitati. O ponderosum nomen; O quam *1. Cor. 4.* rectè Apostolus, *æternum gloria pondus ait, quod operatur in nobis quicquid occurrat laborandum.* Hoc est enim quod labori nostro dare debet pondus ne sit inanis & vacuus.

**

II. PUNCTUM.

DE SECUNDA PARTE VERITATIS.

Nihil minus nostrum quam tempus.

DUPLEX esse posset sensus; Primus, nihil minus nostrum facimus quam tempus, cum illud malè colloceamus. Secundus de quo nunc præfertim, nihil est minus nostrum quam tempus, id est: nihil est quod minus nobis vindicemus tamquam nostrum & tanquam nobis proprium, si nos à Deo separemus.

Ratio est valde consideranda, quia nihil est minus nostrum quam vita nostra, quæ tota est Dei ut Creatoris, ut Finis, ut summi Boni; quæ tota est Christi ut Redemptoris, ut Domini, ut Glorificatoris, & sexcentis aliis ex titulis. *Non estis vestri: empti enim estis pretio magno. Et qui vivunt jam non sibi vivunt.* Hæc effusè tractata sunt in facto die Parasceves. *1. Cor. 6. 2. Cor. 5.*

Sed qua ratione vita nostra, nostrum non est, eadem profusus tempus nostrum, non est nostrum. Nam tempus & vita sic sibi mutuo correspondent, quantum præcipuè spectat ad humanos nostros actus, ut neque aliter concipi possint nos aliquem vitæ humanæ actum posse producere, nisi unâ concipiatur nos tempus aliquod in eo collocare: neque intelligi possit nos tempus in re quapiam ponere quin simul intelligatur nos humanæ nostræ vitæ motum & actum aliquem edidisse. Nemo enim vivit nisi in tempore, & nullum est nostrum tempus nisi quo vivimus. *Sic omnia tempus habent, & suis substantiis transeunt universa sub cælo.* Unde illud planè concludi necesse est, ut si tibi non licet partem aliquam vitæ tuæ Christo subtrahere, neque etiam tibi licet ullam ei temporis *Eccles. 3.* negare

negare partem, nam pars illa temporis quam negares, pars esset vitæ tuæ. Quidquid enim in illa parte temporis ageres, viveres scilicet: & quod tum viveres, nonne tam verè Christo subtraheres, quam tempus ipsum, quo vivere & agere dicereris? Possesne actu vitæ expresso velle Domino vivere, & non velle ei respirare? Non posses quia hoc esset vivere & non vivere, seu velle & nolle, cum vivere & respirare sint unum & idem. Sic omnino quantum ad rem nostram, licet tempus non sit tam intrinsecum humanæ nostræ vitæ quam ipsa respiratio, sic tamen illi est connexum & colligatum, ut quo actu vita ponitur, ponatur tempus: & qua parte tempus colloccetur, colloccetur & vita.

Job. 7.

Ventus est vita mea, dicebat Job & præclare, hoc utrumque respiciens. Nam vita ventus est. Id est respiratio, & vita ventus est, id est, citissimum tempus.

III. PUNCTUM.

DE UTRAQUE CONJUNCTIM
VERITATE.

UTRUMQUE simul igitur non modo verum est, quod nihil magis est, nihil minus est nostrum quam tempus: Sed utrumque sic simul conjunctum non parùm est efficax ad usuram temporis utilius deinceps collocandam. Cum enim tuum sit tempus, & cum sit ita tuum, ut ne quidem exigua te nolentem possit præterire

HVIC AFFINIS VERITATI, HÆC
ALIA POSSET ADDI.

Nihil est nobis tempore vilius, quo tamen nihil est pretiosius.

RATIO primæ partis est, quia nihil est nobis eo vilius quod crebrius & libentius projicimus. Sed nihil est, aut cerè vix est aliquid, quod crebrius & frequentius projiciamus quam tempus, terendo illud otiosis colloquiis.

Ergo nihil est nobis tempore vilius, quo tamen nihil est pretiosius.

RATIO hujus postremæ partis est, quia nihil est eo pretiosius cujus parte exigua thesaurus ingens, quale est cœlum cœlestisque Beatitudo,

particula, quia omnem planè possis complere in omne opus bonum, quid est quod illud nolis? Nos oportet operari opera ejus qui misit nos, donec dies est: *venit nox quando nemo potest operari.*

Cum verò non sit ita tuum tempus ut tibi partem aliquam alio quam velit Deus liceat detorquere, auderesne quod non licet? Auderesne non tua rapere? Auderesne te à Deo subtrahere? Te tibi vindicare? *Adesse festinant tempora*, Id est, sese quodammodo ingerunt & offerunt, quibus bene de Deo merearis: tu verò tempus nondum adesse aut abesse causaberis? *Iustum & impium judicabit Deus, & tempus omnis rei tunc erit.* Observanda cerè verba, quasi diceret Sapiens, tunc velis nolis apparebit in judicio, nullam prorsus fuisse partem temporis, in qua non aliquid operæ pretium potuisses ponere: licet modo dissimules, ita tamè revera est, neque enim tunc erit verum in judicio, quam quia modo est: & quia modo ita est, sic erit etiam in judicio, ut quantum modo bene vel malè tempus impenderis, tibi rependatur. *Non est dicere, quid est hoc aut quid est istud? Omnia enim in tempore suo quærentur*, Id est, neque rem ullam, neque tempus ullum putes esse inutile, nulla res enim est, neque pars ulla temporis de qua non sit futura quæstio, quem in usum tibi eam usurparis.

Tempus beneplaciti Dei: Donec tempus judicii tui veniat, da mihi hoc tui beneplaciti tempus sic adimplere, ut tempus judicii tui, sit mihi velut hoc tempus beneplaciti tui.

potest emi. Sed tale est tempus, seu etiam pars quantumvis exigua temporis. Cœli pretium est nobis propositum. Ergo nihil est tempore pretiosius. *Fili conserva tempus, & devota à malo.* *Tantum enim gloriam omni hora negligimus, ait sanctus Bonaventura, quanta bona interiri facere possemus si otiose eam transigimus.* Quæ omnia fusius pertractata sunt in 2. parte, Dominica 3. post Pascha.

FERIA

FERIA TERTIA. DE NOVISSIMIS OPERARIIS.

Sic erunt novissimi, primi. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Quod Fervori tempus negat, hoc Fervor affert Tempori.

SENSUS EST, Quod fervori quidem tempus neget diuturnitatem, neque enim diu durant saltem quoad sensum quæ multum fervent, tamen hanc alio sensu fervor diuturnitatem affert tempori, quatenus id suo merito efficit ut tempus aliquo breviter, ferventer in Domino collocatum æquivaleret longi temporis diuturnitati, juxta illud Sapientis: *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Et hunc esse germanum sensum & primarium finem parabole de operariis docet inter alios Menochius, ut scilicet ostendatur mercedem vitæ æternæ non tempori quo quis laboravit respondere, sed labori seu fervori quo quid fecit. *Sape enim sic, inquit, ut aliquis una tantum hora labores, quantum alius tota die, ideoque æqualem mercedem accipiat, quæ hic denario diurno exprimitur.*

RATIO autem cur sic fervore valeat tempus, sive quod idem est, cur opus breviori tempore factum, factum tamen ferventer, æquivaleret multo tempori, hac est inter alias, quod tanto est majoris meriti opus, quod est profectum ex puriori corde, Sed quantum est ferventius factum opus, tantum est ex puriori corde. Ergo & majoris est meriti, ac proinde fervor ille omni modo cum Gratia procurandus.

I. PUNCTUM.

LICET illi omnes Operarii qui laboratum in vineam missi sunt, unam & eandem mercedem accepisse videantur, dispar tamen & diversum esse in cælo sanctorum præmium nemo potest dubitare qui audiatur innotentem Apostolum, quod *et feret unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum.*

Una est essentialis quam vocant Beatitudo, quæ in vivendo ac amando Deo consistit, & quæ velut denarius deficienti die datur omnibus, quibus aliquid datur: sed & hujus beatitudinis diversi sunt gradus, & alterius quam dicunt accidentalem tam variaz sunt species quam alia est claritas solis, alia claritas lune, & alia claritas stellarum: stella autem à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum.

Et verò cum ex multis illa meritum diversitas educatur, tum ex fervore Spiritus de quo Apostolus: *Spiritu ferventes, Domino servientes, Rom. 12.* Quasi diceret, hos esse propriè & proximè Domino servientes qui Spiritu sint ferventes. Nam si, ut ait Sapiens, *Incorruptio facit esse proximum Deo, ceteri ferventes accedunt Deo proximè qui ad puritatem cordis accedunt propius.*

Hoc itaque primum est expendendum, quanti referat ad majus meritum, puri esse cordis: nihil alieni, nihil permixti, nihil non modo sensualis, sed nec naturalis aut etiam rationalis sensus & animi quod non sit spirituali & Divino substratum penitus, & infra positum.

*Sive masculum sive feminam obtulerit, immaculata erunt omnia. AGRVM suum non seres diverso semine. HOMO qui obtulerit victimam, vel vota solvens vel sponte offerens, immaculatum offeret, ut acceptabile sit: omnis macula non erit in eo. Si habuerit maculam, vel claudum fuerit, vel cacum, aut in aliqua parte deforme vel debile, non immolabitur Domino Deo tuo, Non immolabis Domino Deo tuo ovem & bovem in quo est macula, aut quidpiam vitii, quia abominatio est Domino Deo tuo. Quæ sic omnia tam sæpè & graviter insonabant omnium animis, ut inde disceretur quod Sapiens dixit apertius: *Qui mundus est, rectum opus ejus. Quasi hæc esset rectitudo cujusvis boni operis, mundities & puritas operantis. Quantacunque sit ejus charitas nisi sit ex puro corde, non est charitas accepta Deo. Sic postquam sanctus Jacobus dixit, *Appropinquate Deo & appropinquabit vobis, Tum addit, tanquam gradum proximum appropinquandi: *Emundate manus peccatorum, & purificate corda dupliciter animo. Itc. Quod****

Levit. 3. ibid. 22. ibid.

Dent. 15. ib. 17.

Prov. 21.

Itc. Quod

Itc. Quod

Itc. Quod

Itc. Quod

In Ps. 50.

Quod & sanctus Gregorius sapienter observavit ad illum Psalmi versum notissimum: *Cor mundum crea in me Deus. & Spiritum rectum innova in visceribus meis.* Vide, inquit, ordinem, primo cor mundum, ut quasi de puro fonte manet quidquid agendum est. Quomodo enim poterit esse perspicuum id est purum in conspectu Dei ac lucidum, quod in ipsa origine fuerit vitiatum? Scriptum est enim: bonus homo de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala. O quale monstrum potest esse thesaurus ille malus qui non nisi ex malis coalescit, & unde nihil nisi malum profluit!

II. PUNCTUM.

SED quantum est ferventius factum opus, tantum est ex puriori corde factum: Sicut quantum est ex puriori corde profectum, tantum est ferventius factum opus. Neque enim fervor est illa quae fortè putaretur agitatio mentis & corporis; sed est ipsa puritas operis purè propter Deum facti.

Quod ut melius intelligatur, atque ut simul apertius internoscatur quid charitati Fervor addat ad puritatem actionis: observandum est, duobus praefertim modis actionem posse inquinari & purgari. Primum quidem inquinatur impuris affectibus, seu mundanis propositis finibus ac intentionibus, à quo inquinamento mentem purgat illa charitas quae unum respicit Deum. Sed cum etiam in respiciendo Deo multi se humani respectus & discursus obtrudant qui hominem in diversa rapiunt, & sub specie recti ac boni saepe fallant & avertant à bono, aut certè dubium & suspensum animum sic retineant, ut quid agat quove se verat ignoret; ac interim non nisi remittit, anxie, & imperfectè agat; potest dici hoc alterum inquinamenti genus quo non quidem malum appetas, nec bonum malo sine facias; sed quo bonum non satis bene, non satis promptè, non satis studiosè amplecteris; à quo inquinamento nos purgat fervor, quatenus qui suo fervet in opere nihil moratur, quidquid obviet animo, non se sinit illis retardari obstaculis quae apparenti virtutis specie, vel nobilitati praetextu mentem aliò avocant. Sed toto quod ajunt peccatore rem aggreditur, rem promovet & absolvit, uni Deo intentus, uni attentus operi. *Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles, eis scilicet levitando, id est, illustre ille futurus est.*

Pro v. 22.

Cum nondum ita ferveret sanctus Augustinus, & vellet quidem servire Deo, sed quod vel-

let tamen non faceret, sic se à seipso in diversa distrahi sentiebat, ut miraretur & diceret, unde hoc monstrum & quare istud? Imperat animus corpori & paritur statim. Imperat animus ut moveatur manus, & tanta est facilitas ut vix à servitio discernatur imperium. Et animus, animus est, manus autem corpus est. Imperat animus ut velit animus, nec alter est, nec facie tamen. Unde hoc monstrum, & quare istud: imperat inquam ut velit, qui non imperaret, nisi vellet. & non fit quod imperat. Audi vero ut aptè sibi responderet: Sed non ex toto vult, non ergo ex toto imperat. Nam in tantum imperat, in quantum vult, & in tantum non fit quod imperat, in quantum non vult; Non utique plena voluntas imperat nam si plena esset, nec imperaret ut esset, quia jam esset. Non igitur monstrum, partim velle, partim nolle: sed agritudo animi est, quia non totus assurgit veritate sublevante, consuetudine pragmatibus. Sic sanctus Prosper in sententiis sancti Augustini: *Agritudo animi rationalis est, inquit, inquit, in quantum bonis inferioribus delectatur: superiora ex parte appetit, & ex parte non appetit, ideoque in duas dividitur voluntates, cumque una est, tota non est: & hoc adest uni, quod deest alteri.* Sanctus quoque Thomas sic rem illustret: *Imperfectum imperium contingit ex hoc, quod Ratio ex diversis partibus movetur ad imperandum vel non: Unde fluctuat inter duo, & non perfectè imperat.*

At certè fluctuationes illas animorum & imperfecta imperia, sicut nemo neget esse humanas imperfectiones & nostrarum impuritates actionum, ita omnes concedant, quod qui se ab illis purget, singularem in opus suum inducat puritatem. Hoc est autem fervere, hoc est proprium quod decimus Fervoris beneficium, sic in sese totum colligit animum, ut non jam duo, non jam ulladiviso, nulla diversitas, nil aliud cogitare sinit aut sapere, quam quae sunt spiritus, quam quae sunt Christi: sed totus à se atque à summo Deo indivisus est animus, ut divisus à quocunque alio; puram illam unionem perficiat quae est perfectae charitatis. *Qui adharet Domino, unus Spiritus est.* Valet cuncta, mihi Dominus sufficit, Deus meus & omnia. Sic paucis fervor agit, ut nos agere faciat; sic cuncta sibi prosternit.

III. PUNCTUM.

HINC ergo sequitur, ut quod fervori tempus negat, hoc fervor concedat tempori; Nempe ut

ut brevi spatio longorum merita temporum possis colligere, dum quicquid impurum in nostras actiones posset incidere, sic defocatur & excoquitur, nihil ut superfluum in opere non sanctum, non pretiosum, non ditiosum in conspectu Domini. Hoc est aurum ignitum probatum quod suadetis emere ut locupies fias. Hoc est aurum quod super idem fundamentum edificatur, cui scenum alioquin & stipula simul cohærent. Hæ sunt divitiæ salutis, sapientia & scientia de quibus & Propheta & Apostolus, qui sic expressis affirmat verbis, tempus redimi, & sapientes ab insipientibus hoc interno sci nomine.

Hæc est vis summa, qua præteritum possis revocare tempus, quæ metiri possis ventum, & ignem ponderare; quæ tria quondam Eisdæ ab Angelo sunt propolita, tanquam ea quæ essent extra omnem efficientiam posita. Sic enim fervor præteritum revocat tempus, cum lacuna replentur illorum mensium quos Scriptura vocat *vænos*; replentur autem cum fervor geminat opera, non tam numero quam valore & merito. *Suscipit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.* Metiris autem ventum

cum ad unum quodque momentum quo aërem spiras, inspiras operi meritum. Ignem denique ponderas cum tanta fervoris habetur ratio, ut pro singulis ejus gradibus agendi meritum crescat & præmium. Sic præclare sanctus Hieronymus in Apostoli Verba: *Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt: Quod in diebus malis est, inquit, quodammodo immutamus illud, & dies malos in bonos vertimus, & facimus illos non præsentis sæculi sed futuri.*

O quam proinde sapienter Sapiens: *In omnibus operibus tuis esto velocis, & omnis infirmitas non occurret tibi.* Non ægrotabis illa ægitudine animi qua in diversa distrabaris, & qua distractus vix aliquid agas aut agendo merearis. Non occurret ficta infirmitas corporis, quasi non id possis operari quod occurrit. Non infirmitas animi quasi nolis aut nescias; Non infirmitas ipsius operis quasi fatiscas operando; Nulla denique tibi occurret infirmitas, quia velocitate & fervore sic roboratur animus, ut licet etiam infirmaretur, non desineret operari, & tunc vel maxime diceret: *Cum infirmor, tunc potens sum.*

Vide Feria 4. infra Hebdomadam Paschæ. 2. Cor. 12.

FERIA QVARTA.

DE OCCVLTIO CHRISTI INGRESSU IN CIVITATEM JERUSALEM,
AD DIEM FESTUM,
SCENOPEGIÆ.

ET DE OPPORTUNITATE TEMPORIS
OBSERVANDA IN NOSTRIS
ACTIONIBUS.

Tempus meum nondum advenit. Joan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Sic est omni negotio tempus & opportunitas, ut nisi adsit tempus & opportunitas, vix ullum fiat negotium.

RATIO EST. *Quia vix aut ne vix ullum fiet negotium nisi fiat illud quod intendit Deus. Sed nisi omni negotio adsit tempus & opportunitas, non fiet illud negotium quod intendit Deus. Ergo sic est, & sic servari debet omni negotio tempus & opportunitas, ut nisi adsit tempus & opportunitas, vix ullum fiat negotium.*

Hayneusue Pars quarta.

I. PUNCTUM.

ERAT in Galilæa Dominus cum loqueretur & ageret quæ supra commemorata sunt, jamque instabat Festum quod apud Judæos Scenopegia dicebatur, sic & fingendis dicta tabernaculis, ut præceptum erat Levitici vigesimo tertio, idque in finem Septembris, vel Octobris initium, incidebat. Tunc vero propterea Judæi omnes adibant Jerosolymam, celebraturi festum, & in templum sua delaturi sacrificia, quia ne-

L fas

fas erat alibi sacrificare; cumque jam eò pergerent à Galilæa, Cognati, Assines, Concives & alij qui dicuntur in Evangelio fratres Domini; ipsum convenerunt de itinere simul conficiendo, dixeruntque ei: *Transi hinc, & vade in Iudæam ut & Discipuli tui videant opera tua qua facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærat ipse in palam esse: si hac facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres ejus credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera ejus mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc; ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Hac cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Ve autem ascenderrunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum, non manifeste, sed quasi in occulto.*

Ex quibus Evangelistæ verbiis: hoc inter alia diligenter observandum est, quanti Dominus faceret quod Sapiens dixerat: *Omni negotio tempus est & opportunitas*: quia scilicet nondum advenerat tempus illud, quo gloriosissimè Ierosolymam erat ingressurus: quidquid fratres dicebant, noluit tempus antevertere, sed quasi plebejus & incognitus civitatem intravit. Cum autem illud obtrigerit tempus quod prædictum est à Prophetis de illo nobili & magnifico ingressu, quando procedet ei obviam tota Ierosolymorum Civitas; non deerit tempori, & quidquid tum discipuli contra possint objicere, de malevolo in ipsum Iudæorum animo, non desistet ire quòd eum tempus vocabat. Sic nos itaque sacris ejus vestigiis insistentes discamus sua esse cuiusque negotio sparia, discamus cuncta suo metiri tempore, discamus omni negotio sic esse suum tempus & nativam opportunitatem, ut nisi adsit tempus & opportunitas, vix ullum fiat negotium.

Ratio non est vulgaris, & valde consideranda est, quia videlicet vix, aut ne vix unquam ullum fiet negotium nisi fiat illud quod intendit Deus. Nam quodeunque fiat negotium, si pro nullo Deus illud habeat, si non illud probeat & remuneret, nullum censeri debet tale negotium licet negotiantis sit opportunum & utilitate quadam temporali fructuosum: quia tamen homo non sibi negotiari, non sibi debet vivere, sed Deo suo; si quid laborat aliud & si quid negotiatur & vivit aliud quam Deo Creatori suo, non laborat nec vivit, non est illud laborare & vivere, nihil

est agere, nihil operari, nihil negotiari. *Quid hic stas tota die otiosi; merum est otium, quodeunque tempus non transactum in vinea Domini, Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Viri profecto sanguinum non dimidiabunt dies suos, quando post multum fufum sanguinem sanguis ipsorum funditur: quando post multos ab ipsis occisos & ipsi ante tempus suum occiduntur: sed dolosi qui nempe velut dolo, sibi & non Domino vivunt, non dimidiabunt alio festu dies suos, quia quicquid sibi sic vivunt & non Domino, perinde planè est ac si non viverent, nihil coram Deo recensetur, nisi ut quæ pravè acta sunt puniantur. Quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt. Sicut enim qui e Deo totum impendit, consummatus in brevi, explevit tempora multa: sic qui se Deo subtrahunt, qui aliud quam intendit Deus; laborant & negotiantur, licet centum sint annorum, pueri tamen & quasi nullius habentur ætatis. Sic duobus tantum annis Saül regnasse in Israël Scriptura memorat, cum tamen aliunde constat regnasse quadraginta. Sed duobus tantum rectè convenit cum Deo, & hi tantum anni numerantur, quasi quod alio tempore fecerit, nihil fecerit cum non illa effecerit quæ volebat & intendebat Deus. Pa filij desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium & non ex me; & ordiximus telam: & non per spiritum meum. Nihil potest dici expressius sive ad intelligentiam propositionis, sive ad rei gravitatem.*

II. PUNCTUM.

SED nisi omni negotio adsit tempus & opportunitas, non fiet illud negotium quod intendit Deus.

Licet enim sit idem in substantia, non est tamen idem in circumstantiis, quæ sæpenumero tantum valent apud Deum, ut his mutatis mutetur opus, nec sit illud quod intendebat Deus, quia non simpliciter tale intendebat in substantia, sed tali oblatum modo, tali loco & tempore. *Vi probetis*, inquit Apostolus, *quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta*, id est, ut supra diximus, quæ sit voluntas in substantia in modo & in fine.

Sicut itaque non sufficeret ad voluntatem Dei complendam si quis id quidem faceret quod vult Deus, sed alio sine quam velint: planè non sufficit si alio faciat modo, quia de voluntate Dei est ut supponimus tam iste modus quam

quàm finis & quàm substantia negotij. Unde idem Apostolus, *scitis perfecti & pleni in omni voluntate Dei*. Et rursum, *impleat omnem voluntatem Bonitatis*. Id est, quidquid ex se primò & antecedenter decrevit bonitate sua tam in substantia quam in modo.

Quod ita planè verum est, ut si modus ille desit in re alioquin imperata, tunc Deus neget se rem imperasse. *Cum veniretis*, inquit, *ante conspectum meum, quis quis servit hac de manibus vestris?* Certè si de substantia rei ageretur, ipse est qui hæc de ipsorum quærebat manibus; agitur nempe de sacrificiis ex lege ordinatis; sed quia corde impuro & profano illa offerebant sacrificia, perinde dicit se non ea quære, ac si omnino non quæreret, quia non quærebat ea quali modo offerebant. Sic si obtulissent alio loco & tempore quam quibus erat præscriptum, quis dubitet, quod non ea fuissent sacrificia, non ea munera, nec opera, neque sacra negotia quæ Deus intendebat? *Auferre ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.*

Quid est quod velit Dominus ista auferri, cum ea tantum essent quæ ad sacrificia vellet offerri? Nonne licet vendere quod licet emere, & nonne id illis emendum vel aliunde comparandū erat, quod erat sacrificandum? Sed quia fortè locus aut tempus rei vendendæ non observabantur, aut licet suo loco & tempore res vanales exponerent, illi avaro quodam animo in rebus istis dividendis & emendis negotiarentur: totum istud negotium sic infectum erat & perversum, vel licet negotium alioquin esset permissum aut imperatum; prout tamen gerebatur, veritum erat, nec certè istud erat quod intendebat Deus. *No offeratis ultra sacrificium frustra.* Id est, tali oblatum modo.

Quæ cum sint universim dicta de omni circumstantia, ùm particulatim de tempore sic intelligi debent, ut quod negotium suo peractum tempore, negotium esset salutis animæ, negotium esset vitæ æternæ, negotium esset divinæ gloriæ; negotium erit avaritiæ vel superbiæ, vel cuiusvis demum concupiscentiæ quæ factum est ut perverteretur tempus negotij; Et ipse perverso tempore perverteretur negotium, nec esset illud quod vellet Deus, non tantum quia non est peractum suo tempore, sed quia ratio propter quam non est ita peractum, est inordinatus animus, unde & ipsum totum negotium depravatur. Quod certè est attentius considerandum, nã in e contra iniunt quæ rem valde illustrent.

Primum est instituti violatio temporis quæ per se sola sufficeret, ut à Deo negotium improbaretur. Cum enim ipse negotio tempus & opportunitatem ascripisset, certè offendi potest quod tu libertate abusus tua, non conditum ab eo tempus acceperis, sed illi potius diem & horam condicere videaris. Putasne tum illi Deus interfuerit intemptivo negotio? Si autem abfuit, quale putas negotium? Hæc fuit Bethulitarum audacia, qui cum quinque dies expectando Divino auxilio præfixissent, Sapientissima Judith sic eos arguit: *Et qui estis vos qui tentatis Dominum? Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum, diem constitistis et.*

Deinde verò quod considerandum venit, est ipsa causa præcipitatio negotij, nempe animus inordinatus, moræ impatiens & disciplinæ, suo serviens genio, & suas sibi potius rationes proponens quàm divinas, aut suas potius temporales & caducas, quàm spirituales & æternas rationes, quæ cum sit negotiantis seu operantis pravitas, quid mirum si Deus opus improbet, & negotium aversetur? *Stultè egisti: nec custodisti mandata Domini Dei tui quæ præcepit tibi.* Sic & plura Samuël Saulli, qui paulò citius anticipat horam vel sacrificij vel congressus bellici.

Tertio denique talem perversi animi pravitatem in opus ipsum redundare necesse est, & quæ præcipitatio fuit temporis, erit & operis: Quæ causa fuit cur non servaretur tempus, causa erit cur non certus servetur modus, cur non rectus præfigatur finis, cur non integra conferatur perfectio, sicque opus deteratur & depravetur, ut jam mirum non sit cur non sit opus & negotium quod intendebat Deus.

Non est tale jejunium, non est tale obsequium, non est tale negotium quod elegi.

III. PUNCTUM.

SIC est igitur omni negotio tempus & opportunitas, ut nisi adsit tempus & opportunitas, vix ullum fiat negotium; Quia non fiet negotium quod intendit Deus, & aliud quodcunque negotium tam verè nullum est, quam verè nihil æstimare licet. Christiano quod non probat Deus. *Pondus & statera iudicia Domini sunt, & opera Proverbia, ejus omnes lapides succuli.* Hoc est, tanti res valent, tanti sunt ponderis & valoris, quanti Deus eas facit & æstimat. Et opera ejus sive quæ facit sive quæ approbat, sive quæ facit solus, sive quæ

- nobiscum operatur, omnes sunt lapides sacculi, sunt ipsa pondus & statera. Nam olim pondera erant lapidea & in sacculis circumferebantur: petinde est itaque ac si diceretur, sicut id omne quod Deus operatur, pondus est, seu in mensura & numero & pondere dispositum, ita vult operemur non ex libidine & humano nostro sensu, sed ex Divina regula certoque rebus ac negotiis indico pondere, quale est tempus, locus, & modus, *Ve omnia hæc esse & secundum ordinem fiant in nobis.*
- I. Cor. 14.* Minime dubitas quod quidquid est inordinatum, probari Deo non possit; dubitasne verò quod quidquid est extra tempus, non sit ordinatum? Vide revolve iterum atque iterum quæ cuncta suis distinxit spatiis & temporibus, an si tempus suum non servarent, possent servare suum decus, suum nitorem, suamve illam quam impertiunt hominibus utilitatem? *Tempus est,* inquit, *flendi, & tempus ridendi;* Sit verò aliquis qui flendi tempore rideat, & dum ridendi est tempus, fleat: quid invenustius quid inordinatius? Qui belli tempore pacem sectetur, nonne ignavus censeatur, aut qui tempore pacis, bellum excitet, quid nisi perturbator audiat? Quid silentio pretiosius, quando est scilicet tempus tacendi; nam quando loquendi tempus est: *Va mihi,* dicit Propheta, *quia tacui;* Et Sapiens: *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo;* *EX ore autem fatui reprobitur parabola, non enim dicit illam in tempore suo;* Quasi diceret, & in hoc cognoscetur fatuus quod non loquatur suo tempore; & quidquid

præclarum loquatur, quasi nullum esset, contemnitur. Adeo refert ad hominis & ad ipsius commendationem operis si quid agat suo tempore, ut inde sapiens vel fatuus indicetur. Sic & paulò ante dixerat: *Sapiens tacebit usque ad tempus; lafcivus autem & imprudens non servabunt tempus.* *Ibid.*

Quamobrem adverte diligenter, & quod de loquela notum est, sic de alia quavis actione generatim hoc ipsum notificat sanctus Gregorius; *Non enim, inquit, vos eadem semper est virtus, quia per momenta temporum sepe merita mutantur actionum; unde fit, ut cum quid bene agimus, plerumque melius ab eius actione esse mus, & laudabilis ad tempus deserat quod in suo tempore laudabiliter mens tenebat, Et nonnullis interjectis: Plerumque enim virtutis cum indiscreto tenetur, admittitur: cumque discretè intermittitur, plus tenetur. Nec mirum si in incorporeis intelligimus quod agi & in corporeis rebus videmus. Ex studio namque arcus distenditur, ut in suo tempore cum utilitate tendatur. Quod si otium relaxationis non accipiet, ferendi virtutem ipsi usum tensionis perdit.* *L. 11. Mor. 1. ad cap. 31.*

Quando autem non aperitè liquet de opportuno tempore, satis est ut quantum ex ratione liquet tempus observemus; nec permittamus Concupiscentiarum de re dubia decernere, sed Rationi iudicium relinquamus, ut discretè monet sanctus Ambrosius: *In omni actu vitæ id cavere debemus, ne rationem nimis animi motus excludat. Sed tenemus Censui locum.* *L. 1. Of. c. 22.*

FERIA QUINTA.
DE VERBIS CHRISTI IN TEMPIO,
ET DE DIVINA VOLUNTATE POTISSIMUM
SPECTANDA IN NOSTRIS
ACTIONIBUS.

Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de Doctrina, utrum ex Deo sit. Joan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Si non agis quod velit Deus, hoc unum infame habes, quod respondeas: Nolo, Non placet.

RATIO EST, Quia si non agis quod probè scie esse agendum, quod facile potes, & quod jure

legitimo debes, hoc unum est quod respondeas, nolo.

Sed si non agis quod velit Deus, non id agis quod probè scis esse agendum, quod facile potes, & quod jure legitimo debes.

Ergo hoc unum est quod respondeas, Nolo; Quod quàm sit infame & infandum nonno jam vides?
I. PUN-

I. PUNCTUM.

CUM ad diem festum undique Ierosolymam, a quo in ipsum templum Iudæi convenissent, neque præsens adesset Dominus, ut adesse soleret. *Quærebant eum & dicebant, inquit Evangelista, Vbi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant quia bonus est. Alij autem dicebant non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaorum. Iam autem festo medianse, id est quarto infra octavam die, eum festum duraret octo dies, Ascendit Iesus in templum & docebat. Et mirabatur Iudæi dicentes, Quomodo hic literas scit cum non didicerit? Respondit ei Iesus & dixit, Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscat de doctrina utrum ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. Quasi diceret, ut interpretatur sanctus Chrysostomus, si deponeretis omnem pravum affectum, & solam Dei voluntatem scire velletis ac facere, tum facillimè cognosceretis me à Deo venire & loqui, nec difficulter intelligeretis quod vobis loquor. Sed cum inveteratum in me odium, invidia, superbia & aliæ passiones vos præveniant, & totos occupent, non est mirum si nihil apud vos proficio.*

Divinum certè Documentum & cum ad multa, tum ad affectiones regendas, & ad actiones nostras rectissimè dirigendas aptissimum. Quid enim aliud quàm Divina voluntas nobis querenda est in omnibus nostris agendis? At quomodo illam cognoscemus aut perficiemus nisi nos nostris exuamus affectibus, qui se illi opponunt & contradicunt? Quid autem animo nondum irreverenti & infrummo, ad suos illos affectus deponendos potentius, quàm si cogitet se Divinæ resistere voluntati, nec habere quod respondeat cur ita pervicaciter illi resistat, quàm hoc unum infame nolo, non placet. Velle hoc respondere? Et tamen eò adigeris, nisi pravus studeas deponendis affectibus, nam alioquin quod velit Deus, non ages: si verò id non agas quod velit Deus, hoc unum habes quod respondeas, Nolo. Quod certè an ita sit, & quàm sit infamè ac penitus intolerandum, vide accuratius hoc discursu quàm fortè adhuc videris.

Si non agis quod probè scis aut quod non ignoras esse agendum, quod satis facillè potes, & quod omnino debes, seu quod ita debes ut

nisi agas, tùm pecces; tunc profectò nihil aliud est quod respondeas quàm illud Nolo. Sicut enim sunt illa tria Capita unde legitima peti potest excusatio, nempe primò ignorare quod nequeas, aut quod non tenearis scire, deinde illud non posse agere, vel denique non teneri ad agendum sic planè si neutrum horum desit, non est aliud quod excuses quàm nolle. Nam si vel unum ex tribus verè deesset, satis esset ad legitimam excusationem; Si vel ignorares, Ego scio, inquit Deus excusans Abimelech, quod Saram in uxorem accepisset, Et ego scio quod simplici corde feceris, & ideo custodi vi te, ne peccares in me. Si res supra vires esset, En regula juris quæ excusat: Impossibile nulla obligatio est. Si nullum denique debitum, ut in servanda Virginitate, quod vult faciat, inquit Apostolus, non peccat, si nubat. Id est, hoc ipso excusatur à peccato quod nullum si præceptum, nulla lex & nullum ex jure debitum. Si vero tria illa simul ita desint ut eorum neutro capite possis te excusare quò minus id egeris quod sciebas agendum, quod poteras, & quod tenebaris, planè non est quantum nec aliud prorsus quàm nolle, cur non egeris.

Petserutare quantum velis, unde quaque circumspice, investiga hinc inde si quid occurrat aliud quod responderi possit. Dices forsan esse negotia, varias esse occupationes, diversos congressus hominum, vitæ præsentis commoda vel incommoda: Dici hæc quidem possunt & similia, sed aut verè excusant aut falsò? si verè excusant, admittuntur: sin falsè, referre nolles. Ut verò agnoscat an illa verè excusent; hoc uno declaratur, an ignorantiam inducant quàm vocant invincibilem, an agendi tollant potentiam, vel à debito nos exolvant, Nam si non obstantibus quibuscunque negotiis, vel congressibus hominum, vel vitæ commodis aut incommodis, manent semper tria hæc, scire, posse, & debere, profectò quidquid aliud excogitaveris, nullum est quia manifestam involveret repugnantiam; deberes enim & non deberes? deberes ex hypothesi quod non sis solutus debito, non deberes autem ex illis tuis præsentis incommodis. Quod utrumque secum pugnat, ut patet, cum minime stare possit, quid restat, quàm quod asseritur si quid non agas quod scias & quod possis & debeas, non aliunde proficisci quàm quod nolis, quàm quod non placeat; Et noluerunt attendere, & averterunt scapulam resedentem. Zach 7.

II. PUNCTUM.

- S**ED si non agis quod vult Deus; aut se quod nollit Deus, hoc agis; non id agis quod probè scis esse agendum, quod facile potes. & quod iure debes legitimo. Sive id omissione, sive, ut vocant, commissione peragatur, perinde modo est, quantum spectat ad violatum præceptum vel negativum vel positivum. Sit verbi gratia mendacium quod sis locutus, sit murmur aut detractio, sit affectus aliquis circa rem creatam inordinatus, nonne scis hoc esse vitium? An ignoras quod tu ipse toties confiteris à te commissum? Nonne statim ac culpa est perpetrata, stimulo mentis agitaris qui ut ait Apostolus,
- Rom. 2.* *offendit opus legis scriptum in corde tuo, testimonium tibi redente conscientia, & inter se invicem cogitas. omnibus accusantibus aut etiam defendentibus. Quando abissent cætera quibus abundamus ad cognoscendam divinam legem,*
- Pf. 4.* *hoc unum sufficeret, quod ait David: Signatum super nos lumen vultus divini, & quod ait sanctus Chrysostomus, una simul cum formatione hominis implantatam esse scientiam faciendorum aut non faciendorum. Neque quid unquam particulatim ab illo Deus exegit, quod illi prius non manifestarit, quique non posset cum Davide dicere. Notus mihi fecisti vias vitæ.*
- Hom. 8. pop. ant.* *Sic de potentia, quis negare audeat se id posse cum gratia quod Deus à se velit? Quid dicis, ait sanctus Chrysostomus, Deus iussit. & audeo interrogare an legem custodire sit possibile? Imo impossibile non custodire. Quasi diceret, si quod horum esset impossibile, crederem id esse potius, legem non custodire quam custodire, quia tam æquum est id sentire quod possimus & debeamus servare legem, ut vix sentiri possit quomodo possimus eam non servare. Sic & sanctus Augustinus: Neque imperaret hoc Deus, ut faceremus, si impossibile esse iudicaret, ut hoc ab homine fieret. Unde restat de debito, de quo tamen nihil restat dicere cum sit omnino dicto apertius, tale esse nostrum ad divinam legem & voluntatem adimplendam debitum, ut nulla pars sit necessitas ne ipsius quidem vitæ; sique hæc una inevitabilis, constans ac perpetua necessitas. DEVM NON OFFENDERE, ut sæpè ex sancto Chrysostomo iam dictum est: Non enim possumus aliquid adversus Veritatem, ait Apostolus, postquam*

de malo evitando egit, quasi diceret, tam certa est veritas, quæ nos huic obstringit debito, ut etiam si omnes homines convenissent ad illud dissolvendum, nihil agerent, nihil possent. Possunt quidem peccare, possunt Deum offendere, sed non verè possunt, stat contra illos veritas quæ semper tenebuntur non peccare, & hanc adversus veritatem nihil possunt: unde & dicitur Veritas esse in circuitu Domini, *Ps. 11.* *Veritas tua in circuitu tuo, quasi hoc ejus esset satellitium, quasi hoc munimine tegetetur, quasi hoc esset quo Deus à nullo justè posset offendi, quia media est Veritas, quia Veritas est quod non justè, non licitè possit offendi. O Veritas Deus meus, unde ergo tot revera peccant homines & te offendunt!*

III. PUNCTUM.

QUIA qua nolui elegerunt, & quæ voluino. *Is. 66.* luerunt.

Atque hæc est propositæ Veritatis conclusio, *Quod si quis non agat quod vult Deus, hoc unum infame respondeat, Nolo, non placet. Si quid enim aliud esset, quod eum legitime excusaret, vel quia Dei voluntatem ignorabat, vel quia gravior erat Dei voluntas quam ut eam posset perficere, vel denique quia nulla ei lege tenebatur, quæ cum horrenda planè sint & blasphemis similia, quæ ne quidem aures ferre possunt: nil superest nisi tetrum & ferale illud Nolo vel volo, quidquid dissimulet, quidquid assingat, quidquid causetur, Nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud Inferos, ait Sapiens: Quasi diceret, si quid aliud esset quod damnatos condemnasset præter perverfam ipsorum voluntatem, esset illis aliqua ratio repetendi sui juris, essent sine culpa, & immeritis lucretur pœnas; quod cum fingi non possit, manet indubitatum illud quod & ipsi profiteatur: In malignitate vestra consumpsimus. Sic & tritum illud sancti Bernardi, In quod deserviet ille ignis nisi in propriam voluntatem? Tolle propriam voluntatem, & inde deserviet ignis non erit. *Sap. 1. Serm. 3. de Rept. Domini**

Quid niteris bonam offendere viam tuam? Lev. 1. Ecce ego iudicio contendam tecum, ed quod dixeris non peccavi. Si fatereris ingenue malitiam, ignoscere: si te accusares, excusares; nunc verò cum te velis excusare, hoc te ipso magis

magis accusabo; Aut certe contendamus, disceptemus simul: *Reduc me in memoriam. Et judicemur simul, narra si quid habes ut iustificeris.* O bonitatem quæ co usque velit ad peccatorem descendere, *Narra si quid habes, Quasi diceret, paratus sum audire quæcunque possis ad defensionem tui proponere, narra si quid habes, narra coram Deo, non quod vulgò iactatur: narra non ut fingas quæ non sunt, sed ut verè iustificeris, nihil exoptat vehementius, ipse ultro ingerit quod excuses si possis: Narra si quid possis. Non ignorat ille quidem quàm sint nulla omnia quæ suggeras, sed ex te audire vult, ut te ipse tuo convineat ore; neque vult alium arbitrum ac iudicem nostrum quam nos ipsos, adeo sunt infirma si quæ sunt, quæ audeamus exhibere.*

Quod si nec audeas, quod si quæ narres non habeas; habet ille quod objiciat. *Arguet te, inquit, malitia tua: Quia scilicet non vis quod volo: mera malitia est, cum nulla sit vera excusatio. Mera malitia est, cum sit directè voluntas opposita meæ bonitati. Malitia est, quæ vel ignorantiam supponit, vel quæ sciens volens peccat. Malitia est quæ cum sit solius voluntatis, voluntati bonitatem aspergit, & malignantem rebus imponit. Malitia est quæ quoties peccat, geminatur & in dies roboratur. Porro malitia tuæ est non dæmonis, non mundi, non loci, non temporis, non cujuscunque rei, non ipsas solum concupiscentiæ: sed tuæ voluntatis, sine qua nullus esset malignæ partus concupiscentiæ; nihil est verò tam tuum quàm tuæ illa malitia; nam bona quidem tua, neque sunt merè tua, neque merè bona: verùm illa malitia, & merè tua est, & merè malitia.*

Hæc est quæ te arguet *malitia tua*, licet nihil Deus tibi opponeret, licet te mundus iustificaret, licet nullam viderem fore iudicium, *Arguet te malitia tua, Et a verso tua increpabit te; Arguet te inconstantia, arguet te ingratitude, arguet te arrogantiæ, stoliditatis & perfidiae, ut qui deserto summo bono quæras aliud ubi tutius conquiescas? Arguet te tot eductis contra te signis, tot productis contra te testimoniis tam apertis, tam evidentibus, tam op-*

portunis & importunis, ut sicut teipsum non possis fugere, sic non possis fugere aigentem & increpantem.

Ierusalem Ierusalem! Quoties volui & nolui isti? Postrema sunt illa Domini verba quibus malevolæ animæ sicut quondam Judæis valedicit, sive ut eam magis instruat de hac veritate quòd unum hoc infame habet quod dicat, Nolui, sive ut ex illa infamia magis moveatur & resipiscat. Sunt enim ad concitandos motus omnia singularia. Ierusalem Ierusalem. Non saxa quidem non lapides nec tecta commollat, ut aiebat sanctus Hieronymus: sed si ea compellasset, erupissent ad tam suaves & amicas voces, videret nullum est pectus tam saxum quod emolliri non debeat, Quoties volui & nolui isti!

Mira quidem oppositio nostræ cum divina voluntatis: sed in illa oppositione, duo continentur quæ omnem penè superent admirationem. Primum est quoties Christus voluit, anima noluit! saltem si aliquoties! sed quoties inquit, volui; & nolui? Quod maxime de quodam particulari vitio debet intelligi. Secundum est quàm sæpè voluerit Christus, & anima toties noluerit! Numerare solus ille potest qui gratias contulit, quàm crebras & frequentes contulerit, quàm studiosè steter ad ostium, & pulset, & has voces ingeminet, *Aperi mibi foror mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium; Et his toties vocibus anima resistit, toties vocentem repulerit, toties negaverit se consenturam, toties, uno verbo, noluerit! O portentum malitiæ! Veni peccatrix anima ut te tuis peccatis liberem, Nolo. Veni ut te meis amplissimis dicam divitiis, Nolo. Vide quis tibi loquitur, & quid loquatur: Nolo. Teipsam intueri, teipsam audi, si te modo solam velis intueri, Nolo. Sic perge cum affectu quantum diti potest de Christo quod voluit, & nolui.*

Matt. 23.

Apo. 3.
Cant. 5.

FERIA

FERIA SEXTA.
DE APPARENTI RERVM JVDICIO
EVITANDO.

AD HÆC CHRISTI DOMINI VERBA:

Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate.

Joann. 7.

VERITAS PRACTICA.

Apparet quàm sis ipse iudicandus, qui de rebus ut apparet iudicas.

RATIO EST, Quia tunc apparet quàm sis ipse iudicandus, quando in re omnium momentosa, vis ultro decipi.

Sed qui de rebus, ut apparet, iudicas, in re omnium momentosa vis ultro decipi.

Ergo & apparet quàm sis ipse iudicandus, quod cum sit non modo inopiū sed impiū & damnosū, cavendum est omni modo tale iudicium.

I. PUNCTUM.

EX aliis pluribus quæ Christus Dominus in templo Judæis dixit, hoc præsertim morale est, & ad praxim accommodatur: *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.* In hoc errabant scilicet penè omnes Judæi, quod de Domino iudicarent *secundum faciem*, id est, prout apparebat, pauper, plebeus, & humilis, quæ cum infima censerentur, & ab eo longè remota quem sibi fingebant venturum Messiam, non poterant sibi persuadere quòd de se Christus illis annuntiabat: Et quantumvis insignibus & inauditis miraculis sua confirmaret dicta & facta, tot illa tamen calumniis infuscabant & falsis nominibus impetebant, ut iudicium quod ex abjecta ejus facie seu ex humili vitæ degendæ statu iudicabant, præponderaret his omnibus quæ ab eo magnificè & gloriose fierent. At nolite inquit secundum hanc exteriorem vitæ faciem iudicare; Malè vòs habet quòd die Sabbati sanarim unum hominem, at nonne Moyles tali die, nonne & vos ipsi circumcisionem accipitis & ministratis?

Sic ille pluribus quæ in textu videri possunt, cum Judæis disceptabat, unde nos commodè ad dirigenda rectius nostra de rebus iudicia, & rectæ rationi perfectius conformandas actiones nostras Veritatem haurimus valde practicam; quam sibi quisque particulatim adjiciat. Vix enim ullus est qui hoc errore iudicii non teneatur, quod de rebus ex specie quam præ se ferunt nimis temerè iudicat. At tu qui hæc legis, audi quantis te astringas periculis, quantis te damnis implices. Apparet enim nimis evidenter, quàm tu sis ipse iudicandus & condemnandus, qui de rebus duntaxat, ut apparet iudicas.

Ratio quæ assertur non modò veritatem in se, sed in te tam aperte probat, ut ex paucis quæ dicuntur, manifestè agnoscas, & quàm sit periculosum de rebus ita iudicare, & quàm sit verum te in illo versari periculo, te sic sentire de rebus, nec aliter de his iudicare quàm ut apparet. Quod primum itaque dicitur, jam facillè puto concedes, si advertas nihil profus in humanis esse rebus, quantumcumque sit illud exiguum & penè nullum in quo velis ultro decipi & deludi. Si quid audis, si quid quæris, vellesne falsum tibi responderi? si quid emis si quid tibi comparas, quanta satagis sollicitudine ne aliud quàm fortè putes & pretio & merito tibi tradatur? *Malum est, malum est, dicit omnis emptor: & cum recesserit, tunc gloriabitur.* Quali diceret Sapiens, ita sibi timeret quisquis aliquid emit, ne infici quàm putet sit deterius, aut carius emat, ut omni modo rem deprimat & vilificet, sicque post magis gaudeat & glorietur se venditorem decepisse, quàm ab illo deceptum esse. Sed cur Sapiens in istis tam vulgaribus & obviis recensendis immoratur? Ut inde scilicet ad sublimiora exurgas, & discas quod si tantillis in rebus nunquam te velis decipi, quàm sis graviter arguendus, quàm severè iudicandus, & iudicè

justè condemnandus, si re in illa quæ est omnium momentosa & maxima, qualis est divinus cultus & æterna salus animæ; Te te ulirò & gratis ut dicitur velis illudi, decipi & circumveniri. Nonne id fateris quàm sit stultum & impium: aut si diffideris, quid censeres de Achitophel, qui cum de domo sua sapientissimè disposuisset, se suspendio suffocavit? An plures sua quàm se, quàm suam vitam, quàm honorem, quàm salutem æstimare debuit? Sic est omnis qui cæteris quidem sapit in rebus, & in salute animæ desipit; cum tamen ut re in ista saperet, deberet potius in cæteris rebus desipere.

II. PUNCTUM.

SED qui de rebus ut apparent, iudicis: in hac re omnium momentosa vis decipi.

Primo quidem inquirendum tibi est, quàm tu ille sis qui de rebus ut apparent iudicis. Dic enim quid censeres de paupertate præ divitiis? de humanis miseris præ temporalibus commodis & deliciis? de abjecta vivendi sorte præ sublimi & fortunata: de viro simplici qui nulli velit resistere, aut de viro præpotenti cui nemo resistit? Quid de longiori vita præ morte immatura? quid de infirma valetudine præ firmis viribus? quid de amicorum aut servorum ingenti copia præ solitudine? Nonne paupertati præfers divitias, nonne miseris delicias, nonne honores calumnias, nonne potentiores infirmis, nonne uno verbo, vitæ præsentis commoda, tam longè antepones incommodis, quàm longè vulgus anteponeit & præferenda iudicat? At unde quæso tale iudicium? Non à Deo, non à Christo, non ex Scripturis, non ex Evangelio, cuius sunt alia de rebus pronuntiata. Undenam nisi ex apparenti rerum facie, nisi quia sic resia se apparent, sic videntur oculis, sic sensu percipiuntur, sic opinione dicuntur, sic humano iudicio re: censentur?

Nonne iudicatis apud vos motippos, inquit S. Jacobus, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Id est, nonne ex corrupto vestro sensu potius, quàm ex æquo & bono sic inique iudicatis? Tura sic pergit, Nonne Deus elegit pauperes in mundo, divites in fide, & heredes regni quod repromissit diligentibus se: Vos autem ex-honorastis pauperem! Quasi diceret, in hoc apparet quod de rebus aut de personis tantum ut apparent, non verò, ut vere sunt iudicatis, quod de his aliter prorsus à Deo iudicetur. Vos con-

Haynesius Pars quarta.

temnitis quos ille elegit: Vos miseros dicitis quos ille beatos affirmat: vos exhonoratis quos ille colit & honorat.

Jam verò quod de rebus sic iudicando, sic ulirò velis decipi circa divinum cultum & salutem animæ, quod est hujus propositionis præcipuum caput, manifestè hinc patet quòd tale iudicium cum sit corruptum, corrumpat necesse est omnes affectus & actus tuos. Prout enim de rebus iudicamus, sic ad illas afficimur, sic circum illas agimur. Quod in supra dictis S. Jacobi verbis nullo modo exprimitur. Quod enim dicit facti estis iudices cogitationum iniquarum, id est, cogitationum quibus ex uno admissio inferitur aliud, & à speculativo ut vocant, sic descensus ad pradicum, quasi sic ratiocinaretur quisquis sit iudex cogitationum iniquarum: Divitiæ magis in pretio sunt apud homines, ergo vel ob has solas præferam divites pauperibus. Dives potest me juvare, promovere, dirare, non pauper: hunc igitur merito negligam, illum colam. Præter contemptum sui nequit ulcisci, ut potest dives: hujus igitur offensam cavenda est, non illius. A paupere nil expecto: nihil ergo etiam in illum conferam. Pauper mihi est oneri aut dedecori: Dives honori & commodo. Ergo hic colendus, ille fugendus.

Sic expressè Turinus & alii, ex quibus aperte videas quantum in salutis negotio te patiaris decipi & illudi, quantumque detrimenti redundet in omnem æternitatem. Quid est enim falsò de rebus iudicare, nisi iudicio falli & decipi? Quid est inordinatè affici erga divitias & honores tanquam erga verum bonum, nisi affi: Au etiam corrumpi, depravari, decipi & transversum agi? Quid nisi deceptum dices qui dicat malum bonum: bonum malum: qui ponat tenebras lucem, & lucem tenebras? qui ponat amarum in dulce, & dulce in amarum, ut est apud Isaiam. Nonne illudum fatebetis quem describit idem Propheta: Sicut somniat esuriens & comedit: Ibid. 29. cum autem fuerit expergestus, vacua est anima ejus: & sicut somniat sitiens & bibit, & postquam fuerit expergestus, lassus adhuc fuit, & anima ejus vacua est. Nonne hoc est illudi? Quis porro ille sic illusus nisi tu cum dormieris somnum tuum, & nihil eorum inveneris in manu tua quæ in bonis reputasti?

Stulte! hac nocte animam tuam repetunt à te, Luc. 12. quæ autè parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives. Sic est stultus, quia sic est illusus, sic est deceptus.

M

Unde

Sap. 4.

Unde aptè dictum à Sapiente de beato illo viro qui vivens inter peccatores translatus est; *Raptus est, inquit, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius.* Mera est fictio, non solida Veritas: unum hoc agit illa fictio ut decipiat, & decipiat animam, decipiat intellectum & voluntatem, decipiat iudicium & affectum, decipiat verò non in temporalibus, non in politicis, sed in æternis illis quarum iactura, iactura est animæ. O verè rarus dictum: *Species decipite, & concupiscensid subvertit cor tuum.*

Dan. 3.

III. PUNCTUM.

Ps. 72.

APPARET igitur quàm sis ipse iudicandus, qui de rebus ut apparent iudicaris. Cum in cæteris tuis rebus nihil magis caveas quàm decipi: nihil verò minus timeas ubi de fide, de cultu Dei, de salute æterna res agitur, nihil hinc minus caveas quàm errare, quàm illudi, quàm te toto falli. *Transferunt in picturam cordis,* Sic legit Cardinalis Bellarminus ex Hieronimo ubi vulgata habet in affectum cordis. Et præclare simul utrumque redditur, nam inordinatus cordis affectus pictura rei est non vera possessio. Quod te putas amare bonum, non est verum bonum, pictura boni est & mera fictio, deciperis in illo boni iudicio; tantum verò valuit illa fictio & pictura, ut non modo iudicium corrumperit, sed voluntatem, memoriam, sensus, affectus & omnia quibus homo constat ut non jam verus homo sed pictura cordis sed pictus homo dicatur, transferunt in picturam cordis.

Sanctus autem Augustinus sic reddit illud *transferunt, Excesserunt, inquit, metas humani generis, Quasi diceret, non sic humanum genus se finit in suis decipi; nihil est humano generi tam proprium & innatum quàm nolle falli & illudi: & tamen illi nihil quærent avidius quàm seipfos decipere, hoc est transire hoc est excedere metas humani generis. Neque aliud contra ipsos decernendum est iudicium quàm ut ipsi se iudicent, ipsi se condemnent, ipsi dicant, ipsi se interrogent, ipsi sibi respondeant: Vellesne à quoquam decipi! *Agnitio vultus eorum respondit eis, inquit Propheta. Responderunt ipso vultu, se nolle; & tamen nihil magis volunt**

Ps. 5.

quod certè seipsum est iudicare, sic velle actum, quod vultu dicas nolle. Sic in illo Divi Jacobi jam semel ac iterum memorato loco, *Nonne iudicatis apud vosmetipsos, & falli estis iudices cogitationum seu rationationum iniquarum: Græca sic profus reddunt, Nonne iudicati estis & condemnati in vobis ipsis: dixit S. Hieronimus: Vulgatus verò legit *dixit vobis iudicatis.* Quod utrumque etiam simul egregiè convenit, nam dum iudicant iudicantur, dum de rebus iudicant ut apparent, apparet eos se decipere, & se iudicare tanquam prævaricantes qui hoc ipsum velint & faciant quod profitentur se nolle. Hi sunt prævaricatores qui quasi spina, ut ait Scriptura, non colluntur manibus, sed ferro & ligno lanceato, igneque succensa comburentur usque ad nihilum. Id est, quando semel sic depravatus est affectus ex pravo rerum iudicio, magna vi opus est ad extirpandum illum affectum.*

Quamobrem cavendum tale iudicium, nec de rebus aliter iudicandum, quàm quod ipsa Veritas iudicat quæ nec falli potest nec fallere. *Sprevisisti omnes discedentes à iudiciis tuis: quia injusta cogitatio eorum. Prævaricantes respiciam omnes peccatores terra: ilico dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui. Quid est, inquit S. Augustinus, *confige à timore tuo, timui enim. Si enim iam timebat, cur adhuc ut à timore suo Deus configeres carnes suas orabat? An addi sibi volebat timorem, ut tantum timeret, quantum sufficeret crucifigendis suis carnibus, id est, concupiscentiis affectibusque carnalibus, tanquam dicens, perfice in me timorem tuum, timui enim à iudiciis tuis: Jam de rebus non iudico secundum sensum meum sed secundum tuum, quia cum videam tua iudicia meis contradicere, à iudiciis tuis timeo, & sic mea cæhibeo; Nunc verò restat ut in refranandas concupiscentias timor iste inducatur, & hoc est quod oro vehementius, Confige timore tuo carnes meas sicut timore iudiciorum tuorum animam meam concussisti. Opportuna sanè oratio.**

✠ (7) ✠
9

SAB-

SABBATO.

DE SITI ANIMÆ QVAM SOLVS EXPLET CHRISTVS.

Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Joann. 7.

VERITAS PRACTICA.

17. 2.

Qui vel uni creaturæ nimis adhaeret, duo mala facit de quibus ipse Creator: *Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas.*

RATIO EST, Quia qui nimis adhaeret creaturæ, proficitur se aliquod siire bonum quod in creatura reperiat potius quàm in Creatore. Sed qui hoc proficitur, duo mala facit de quibus ipse Creator, *me dereliquerunt, &c.*

Ergo & qui vel uni creaturæ nimis adhaeret, quod certè ad perfectam cordis puritatem non parum valere debet.

I. PUNCTUM.

IN octavo & novissimo ejusdem festivitatis tabernaculorum die qui erat celeberrimus, stabat in templo Jesus coram omni populo & clamabat, dicens, *si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aqua vivæ. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum.* Quæ sacra verba, ut brevius & apertius intelligantur, sic distinctè possunt ordinari. Primò quidem tam vehementer ipse Christus omnes ad se ut venirent credendo & diligendo sitiebat, ut quò efficax eos attraheret, promittit se sitim & desideria eorum qui ad se venirent expleturum. Quod certè genus erat persuadendi potentissimum, cum nihil æquè desiderent homines quàm illud obtinere & expleri quod desiderant.

Secundò deinde exponit modum quo ipse sit hominum desideris satisfactorius, nempe per Spiritum Sanctum quem effundet in eos tam abundanter, ut non modò ipsi reficiantur intus in animo, sed in eorum actiones externas redundet, quæ totæ futuræ sint spirituales & supra humanum morem evectæ. Neque hic et-

iam gratiarum & donorum spiritualium copia se continet, sed in quosvis alios ipsam derivare possint & communicare, sicut flumen se indefinenter effundit & impertit. Tertio denique quod promittit tam verum est, & tam certò futurum ut variè variis temporibus Scripturæ id ita fore prædixerint, nec minorem suis dictis & promissis fidem adhibeant, quàm ipsis sacris Scripturis sit adhibenda.

Sic itaque res modò habet, qui se totos Christo dedunt, sic ejus abundantè replentur gratia, spiritu, cœlestibusque donis, ut his refecti, nihil aliud præter ipsum desiderant Christum, vel si quid desiderent, in ipso totum reperiant aut desiderare desinant. Quo animi statu quid desiderabilius, cum sit omne completum desiderium? quid facilius cum ad illum statum nos invitet Christus? quid illo firmitus & stabilius, cum in ipso Sancto firmetur Spiritu? verèque illud Scripturæ possit dici, *Spiritus omnipotentis 2. Macch. Dei magnam facit sua ostensionis evidentiam. 3.*

Et tamen tam pauci sunt qui sic expleantur, tam pauci sunt qui se à creaturis ad Christum propterea verè traducant, quin potius tam multi sunt ex ipsis etiam Christianis & Religiosis qui à Christo se convertant ad creaturas, ut qua siti premuntur, facilius expleantur: undenana hoc? Certè hoc tam mirum ut ipsis cœlis sit stupendum: *Obstupescite cœli super hoc, & porta Ier. 2. ejus desolamini vehementer, dicit Dominus. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas.*

Quod enim de Judæis ad idola, vel de hæreticis ad falsa dogmata, vel de perditis hominibus ad sua scelera se convertentibus apertè dicitur: hoc proportionè quadam potest intelligi, & jam fructuosè perpendi de quovis Christiano ac Religioso, *Qui vel uni creaturæ nimis adhaeret: Duo ille mala facit, dum se à Christo Creatore tantum disjungit, quantum se nimis creaturæ jungit.*

Ratio ex illa voce *Nimis* penè tota derivatur. Nā quod nimis quisquā adhaeret creaturæ, pro-

teretur quodammodo & declarat se sitire & quæ-
rere bonum aliquod quod in Christo non repe-
riat. Cur enim *nimis* dicitur nisi quia inordinatè,
vel supra quam debet fieri? Cur autem supra
quam debet fieri nisi quod soli debetur Deo
vel Christo, datur Creaturæ; Quomodo deniq;
datur nisi per complacentiam alicuius boni sen-
sualis quod in illa potius inesse creditur quam
in Deo? Sicut enim non aliter omnino inhaeretur
Creaturæ nisi ex amore & complacentia boni a-
licuius quod in illa spectatur, ita non aliter ei ni-
mis inhaeretur, nisi ex majori complacentia, cõ-
paratione facta, ut dictum est, ad aliud ejus amo-
ris objectum quod est Deus: non est autem ma-
jor complacentia, nisi majus aliquod apprehen-
datur bonum; nam prout bonum apprehenditur
ita placet, neque aliter cuiquam placet quam ut
illud apprehendit: unde si tibi nimis bonum pla-
cet in Creatura, nimis illud apprehendis, id est,
majus aut aliter quam in Deo, à quo te subtrahis
ut illi magis adhaereas; hic est enim triplex faniculus,
seu potius hæc se uno funiculo tria conne-
ctunt, *nimis, & magis, & majus bonum vel malum*
apprehensum. *Nimis odio execrationem,* inquit
*Sapiens, id est magis quam placeat; sicut qui for-
nicatur aut adulterat, in aliena sibi nimis, seu sibi*
magis placet quam in uxore propria. Perdidisti
omnes qui fornicantur abs te, mihi autem adhaere
Deo bonum est. ADULTERI, neficitis quia ami-
icitia hujus mundi, inimica est Dei; Quod si extra
disciplinam estis, ergo adulteri? O quam multa his
paucis comprehendit!

Ecc. 17.

Ps. 72.

Jac. 4.

Hebr. 12.

II. PUNCTUM.

SED qui hoc profitetur, aliud malum facit, de qui-
bus ipse Dominus, *Me dereliquerunt, &c.*

Unius quidem peccati una proprie est ma-
litia, & unius malitiz multo plura sunt mala quã
duo. Quis enim mala dinumeret quæ ab uno
peccato in Deum, in proximum, in peccatores, &
in reliquas peccæ creaturas exundent? dicuntur
tamen præcipue duo hæc fieri mala, quia dupli-
ci quedam idcirco valde est injuriosum Deo &
Christo, quod quis bonum magis quærat in Crea-
tura quam in Creatore. Vel enim bonum quod
sitit & quærit putat esse verum bonum vel falsum.
Si verum esse putat, nonne est injuria Dei, verum
bonum extra illum quætere qui se dicit & qui
revera est omne bonum: quomodo enim esset illi-
nis nostre, & æterna Beatitude, nisi esset omne ve-

Exod. 35.

rum bonum? Nonne est duplex malum, & quod
in Creatura verum quæras bonum, & quod
à Deo non exquiras? Quod si dicit te non negare
in Deo quidem esse omne bonum, sed non esse
ita delectabile, ita sensibile, aut ita modo sensibi-
liter utile sicut in Creatura, quæro abs te an illud
sensibile bonum sit revera bonum an falsum? Nam
si revera bonum est, aut in Deo in sit necesse est,
aut in Deo non sit omne verum bonum, quod ne-
mo nisi blasphemus neget. Quod si falsum id fa-
teris bonum, nonne id etiam injuriosum Deo, te
sitientem boni, falsum potius & inane quoddam
bonum quætere in Creaturis, quam verum & so-
lidum in uno Deo; *Quid in viderunt in me iniqui-
tatis, quia elongaverunt à me & ambulaverunt
post vanitatem, & vani facti sunt, & non dixerunt,
ubi est Dominus?*

Nam si non sitires bonum, aut si non in Deo
esset, aut si denique sic in Creatura esset sicut in
Deo, nil quæreretur Deus: sed cum tuiple sitias
& quæras bonum, quod in uno Deo continetur,
non autem in Creaturis; certè hoc crimen sine
duplici & gravi Divinitatis injuria perpetrate
non potes, quod & verum bonum in Creatore
negligas, & falsum quæras in Creatura; *Et nunc
quid tibi vis in via Aegypti ut bibas aquam tur-
bidam; & quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas
aquam fluminis? Quasi diceret cum habeas in me
fontem vivum qui explendæ sit longe est aptior
quam quævis alia cisternæ vel fluminis vel lacu
aquæ: cur me neglecto quæris illam sitim explete
ubi off'ndaris potius quam sanaris.*

Quid dices de situndo qui turbidas illas
aquas, aut dissipatas mallet cisternas quam fon-
teta vivum? Contem-plate quantum interest
discriminis inter illas vivi fontis aquas aut ci-
sternæ dissipatas;

Primo non semper in cisterna continentur a-
quæ: quando præsertim cisterna est dissipata;
fons verò vivus semper fluit: Sic planè, licet ali-
quando in creaturis esset aliquod gaudium, quã
breve illud esset & evanidum, & penè nullum,
*Bruc hinc expansus est & avolarit. Velut somnium
avolans non invenitur, transiet sicut visio no-
cturna.* Non sic verò Deus, non sic ille Pater lu-
minum & bonorum Authos omnium apud quem
non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio.
*Es gaudebis cor vestrum, & gaudium vestrum
nemo tollat à vobis. ILLE nobis omnia boni suffi-
cientiam subministrat, cujus non minuitur pleni-
tudo cum donat, inquit sanctus Fulgentius,*

Secundo, quantumcumque præsent in cister-
nis

nis aquae, non ita sicut extinguunt sicut fontes, quae cum nativo semper subsistant frigore, longè aptiores sunt ardoribus humani corporis mitigandis. Sic neque profusus humana mentem bona possunt explere, solius Dei est capacem Deo replere animam, *Omnia qui bibitis ex aqua hac, dicebat Dominus, sicut iterum: qui antequam biberitis ex aqua quam ego dabo ei, non sitis in aeternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aqua salientis in vitam aeternam. Qui intra se habet fontem non afficitur siti, ait sanctus Chrysostomus. Domine, da mihi hanc aquam ut non sitiam, neque veniam huc haurire.*

Tertio, dum diutius in cisternis servantur aquae, sua corrumpuntur & tabescunt diuturnitate, minisque salubres semper potantur quam fontis vivi, qui suo motu perpetuo puritatem & salubritatem quandam servat incorruptam. O impurae mundi voluptatis & peccatae Christi iuenditatis perspicuam imaginem! Quam sunt illae quae à Creaturis hauriuntur voluptates foedae & maculae, quae vix unquam sine peccato usurpantur! *Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas. Quam sunt contra sanctae & virginicae suavitates Christi, Cuius Mater Virgo est, cuius Pater foeminae nescit, quem cum amavero casta sum, cum tetigero, munda sum, cum accepero, Virgo sum, dicebat Agnes sanctissima.*

III. PUNCTUM.

Qui vel igitur uni Creatura nimis adhaeret, duo mala facit de quibus i se Creator: Me dereliquerunt fontem aquae vivae, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas quae continere non valent aquas. Quae quidem Verba nescio an habeant plus luminis ad illustrandum intellectum, quam ardoris ad inflammandam voluntatem contra inordinatum quantumvis levem affectum. Quale enim illud est, Deus immortalis, quale est illud quod profertur, qualis ille qui hoc profert, & quales illi de quibus modo etiam non minus dolenter effertur? Hac tria si atremè revolveris, mirum quantum afficiant. Nec te aliter putes atremè revolvere nisi sentias quod agebat Apostolus: *Itaque nos ex hoc neminem norimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem, Christum: sed nunc iam non norimus. Id est, tam alieni modo esse debemus ab omni humana re*

vel persona diligenda, naturali tantum affectu, ut neque ipsum Christum sic oporteat diligere. Magna aliquando ducebam ego Paulus quod Iudaeus Iudaeum Christum cognatione carnis attingerem: sed modo nil me ista movet cognatio: nunc de Christo Christi que affectu Augustinus & sublimius aliquid cogito, non iam illum ut mortalem hominem sed ut Immortalem & aeternum cogito, Cui tanquam summo Bono semper videndo & fruendo creatus & redemptus sum.

Aprillima sunt illa etiam quae habet sanctus Augustinus in hunc Psalmi versiculum, *Qui replet in bonis desiderium tuum: MODO, inquit, audis bonum & anhelas, audis bonum & suspiras, & hoc ipsum quod foris peccas, eligendi boni aviditate falleris: & in eo reus detineris, quod bonum consilium Dei non audis, quid contemnendum, & quid eligendum sit. Quod forte negligis discere, si negligendo bona falleris. Vbiunque peccas quasi bonum quavis, quasi refectioe desideras. Bona sunt ista quae quavis, sed mala tibi erunt deserto illo à quo bona facta sunt. Bonum tuum quare o anima. Est enim bonum aliud alteri, & omnes creaturae habent quoddam bonum suum integritatis suae, & perfectionis naturae suae. Interest quid cuique rei imperfecta necessarium sit ut perfectatur. Quare tuum bonum. Nemo bonus nisi unus Deus. Summi Bonum, hoc est, tuum bonum. Quid ergo deest cui summum bonum est? Sunt enim & inferiora bona quae aliis & aliis bona sunt. Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem, cavere indigentiam, dormire, gestire, vivere sanum esse generare. Bonum est illis & usque ad quandam modum habet boni sui mensuram, tributam & concessam ab omnium rerum Creatore Deo. Tale tu bonum quavis? Dat & hoc Deus, sed noli solum quare. Cohares Christi quid gaudes, quia facis es pecorum? Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium. Ipse eris bonum tuum.*

Vide in 1. parte, Feria 5. Hebd. 4 in Adventu. Ubi haec explanatur Veritas: **Omnis copia quae Deus non est, egestas censenda est.** Nec non infra in hac parte, Sabbato Hebd. 24. Ubi de filio prodigo: **Qui se à Christo subducit, ut foeliciter vivat, vivit miserius ipso misero prodigo.**